

Aile Hukuk Rehberi

Mehmet Bülent Deniz
Özgür Sevgi Göral

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

Proje *

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü

Copyright

©2011, Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının izni
olmaksızın tamamı veya herhangi bir bölümü
herhangi bir biçimde veya yöntemde, elektronik,
mekanik, fotokopi, kayıt olarak çoğaltılamaz,
yayınlanamaz.

*** Bu kitap Aile Eğitim Programı (AEP)
yayımlarının içeriklerinden hazırlanmıştır.**

ISBN:

978-605-4628-00-1

Ankara

Baskı

İletişim

T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
Adres: Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177.
Sokak 10/A 06510 ÇANKAYA - ANKARA
Tel : 0 (312) 705 55 00
Fax: 0 (312) 705 55 49
www.aile.gov.tr

Dikkat!

Bu bölümde konu ile ilgili özellikle dikkat edilmesi gereken hususlar vurgulanmaktadır.

Atalarımız Ne Demiş?

Bu bölümde metni destekleyen ve konunun daha iyi anlaşılmasını sağlayan atasözleri ve özlü sözler yer almaktadır.

Git, Araştır! Git, Başvur!

Bu bölümde ana metinde anlatılan konunun farklı bir yönünün ele alındığı ya da daha ayrıntılı bilgilerin edinilebileceği AEP kitaplarına ve farklı kaynaklara işaret edilmekte; ayrıca konu ile ilgili başvurulabilecek bazı kurum ve kuruluşlar tanıtılmaktadır.

Biliyor muydunuz?

Bu bölümde ana metin ile bağlantılı ilgi çekici bilgiler ve ayrıntılar sunulmaktadır.

Sözlük

Bu bölümde metin içinde geçen ve anlaşılmasında zorluk çekilebilecek bazı kelime ve ifadelerin anlamları verilmektedir.

içindekiler

6 Özel Hayatıma Kimse Karışamaz!

12 Konut Dokunulmazlığı

22 İlk Tuğla: Aile

32 Aile İçi Şiddet

ünite 1

Özel Hayatıma Kimse Karışamaz!

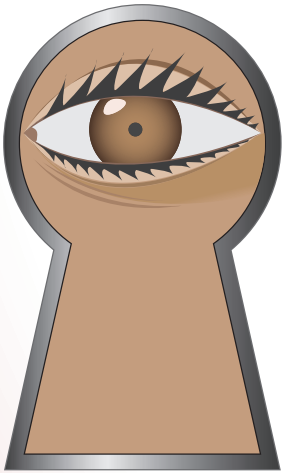
Özel hayat, kişinin rahat bırakılma hakkına sahip olduğu, kendine özgü alanıdır.

Bu bölümde;

- özel hayat ve gizliliği,
- özel hayatın gizliliğini koruma araçları ve ilkeleri,
- bu konudaki yaptırımlar ve
- özel hayatın gizliliğinin ihlali durumunda şikâyette bulunulabilecek yerler

konuları ele alınmaktadır.

Özel Hayatıma Kimse Karışamaz!

Özel hayat, kişinin kendi sakinliği içinde rahat bırakılma hakkına sahip olduğu, şahsına özgü alanıdır. Başka bir deyişle üçüncü kişilerin merak alanı dışında kalması gereken yaşama ortamıdır. *Özel hayatın gizliliği ve korunması* temel insan haklarının en önemlilerinden biridir. Özel hayatın gizliliği ilkesi gereğince kişi yaşam biçimini, tercihlerini, yönelimlerini, davranışlarını, kişisel eylemlerini, ilişkilerini ve benzeri hususları özgürce belirleme hakkına sahiptir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nde de "Hiç kimse, özel hayatı, ailesi, konutu ya da yazışmaları konularında keyfi karışmalara, şeref ve şöhretine karşı tecavüzlere maruz kalmaz." denilmektedir. Zira birey bağımsızlığını sağlayan unsurlardan birisi de özel hayatın gizliliği ve korunmasıdır.

Özel Hayatın Gizliliğini Neler İhlal Eder?

- Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak kayıt altına alınması, ele geçirilmesi, arşivlenmesi veya açıklanması
- Bireye ait ev, araç gibi özel yerlerin ve evrakın aranması veya el koyulması işlemleri
- Kişiler arası haberleşme içeriklerinin (telefon konuşmaları, posta ve elektronik posta gönderileri vb.) kaydı veya ifşa edilmesi
- Kişiler arasındaki aleni olmayan konuşmaların dinlenmesi veya kaydedilmesi
- Kişinin, katıldığı aleni olmayan bir söyleşiyi, diğer konuşanların rızası olmadan ses kayıt cihazı vb. ile kayda alması
- Kişilerin siyasi, felsefi veya dinî görüşlerine, ırksal kökenlerine, hukuka aykırı olarak ahlaki eğilimlerine, cinsel yaşamlarına, sağlık durumlarına veya sendikal bağlantılarına ilişkin bilgilerinin kişisel veri olarak kaydedilmesi

mahremiyet: Kişisel gizlilik.

ifşa etmek: Gizli bir şeyi ortalığa dökmek, açığa vurmamak, yaymak, ilan etmek.

ihlal: Bozma, zarar verme, kanun ve düzene uymama.

Cezası da Var!

- Kişilerin özel hayatına ilişkin görüntü veya sesleri ifşa eden kimse, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Kişiler arasındaki haberleşmenin gizliliğini ihlal eden kimse, altı aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezasına çarptırılır.

Bu suçlar aşağıdaki şekillerde işlenirse verilecek ceza yarı oranında arttırılır:

- Basın ve yayın yoluyla
- Kamu görevlisi tarafından yetkisini kötüye kullanmak suretiyle
- Belli bir meslek ve sanatın sağladığı kolaylıktan yararlanarak

Rızası olmadan başkasına ait mektup veya zarfı açmak suçtur. Cezası hapis bile olabilir!

Kişi gerçek adını, adresini, yaşını, ailevi durumunu, boş zamanlarından yararlanma biçimini, mal varlığını ve günlük alışkanlıklarını açıklamama hakkına sahiptir.

İnsanın özgürlüğü, kendisine yapılanlara karşı takındığı tavırda gizlidir.
Jean - Paul Sartre

Savcılık ya da mahkeme kararı ile yapılan dinlemeler kanuni delildir. Bu tür deliller mutlak surette dikkate alınır.

İstisnalar Kaideyi Bozamaz

Resmî bir makam aşağıdaki sebeplerden birine bağlı olarak özel hayatın gizliliği hakkına müdahalede bulunabilir:

- Kamu huzur ve güvenliğinin korunması
- Ülkenin iktisadi refahı
- Toplumsal düzenin muhafazası
- Suçların önlenmesi
- Kuvvetli suç işleme şüphesi
- Genel sağlığın ve genel ahlakın korunması
- Başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması

Ancak bunun için usulüne göre verilmiş bir hâkim kararı gerekir. Hâkim kararının beklenmesinin gecikme oluşturmaya bileceği durumlarda ise kanunla yetkili kılınmış makâmın yazılı emri gerekir. Yetkili makamların kararı da 24 saat içinde hâkim onayına sunulur ve yazılı onay alınır.

Haberleşme Hakkı

Herkesin kesintiye uğramadan ve sansür edilmeden başkalarıyla iletişim kurma hakkı vardır. Suçun ortaya çıkması için telefonun dinlenmesi, mektubun okunması vb. yeterlidir. Ayrıca kaydedilip kaydedilmediğine bakılmaz.

Telefonlarım Dinleniyor!

Telefonlarınızın dinlendiğini mi düşünüyorsunuz?

- Hemen avukatınıza başvurun.
- En yakın Cumhuriyet Savcılığına şikâyet dilekçesi verin.

Evlenme ve Cinsel Yaşam

Kişinin cinsel yaşamı ve evlilik hayatı da özel hayatın gizliliği ve korunması kapsamına girer. Evlenme hakkının özü iki cins arasında hukuken sağlam bir birlik kurmaktır. Evlenme çağına gelen her erkek ve her kadın, bu hakkın kullanılmasını düzenleyen yasalar çerçevesinde istediği kişi ile evlenme, boşanma vb. tercih özgürlüklerine sahiptir.

E T K İ N L İ K L E R

Doğru mu, Yanlış mı?

Aşağıdaki cümleleri okuyun. Doğru ise yanındaki kutucuğa “D”, yanlış ise “Y” yazın.

Bütün güvenlik güçleri, savcılık ve mahkeme kararına ihtiyaç olmaksızın telefonlarımızı dinleme hakkına sahiptir.

Hâkim kararı veya kanunla yetkili kılınan mercinin yazılı emri bulunmadıkça kimsenin üstü, özel kâğıtları, eşyası ve konutu aranamaz.

Mektuplarımızın kendi rızamız dışında okunması cezai yaptırımlara tabidir.

Herkes haberleşme özgürlüğüne sahiptir. Haberleşmenin gizliliği esastır.

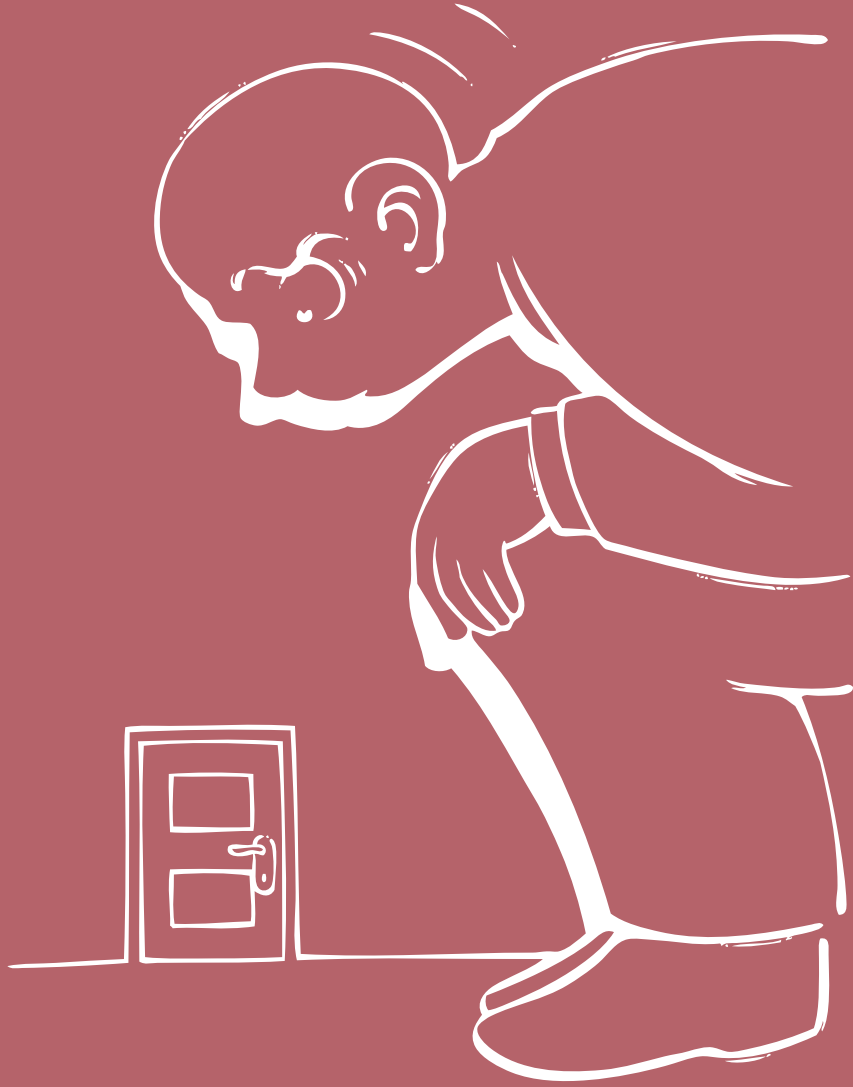
Tartışalım

Aşağıdaki durumların “özel hayatın gizliliği ve korunması” ilkesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceğini tartışın.

- Bir kimsenin mal varlığını açıklamaya zorlanması
- Bankalardaki işlemler esnasında kimlik doğrulama için kişiye annesinin kızlık soy isminin sorulması
- Hâkim kararıyla bir kimsenin evinin polis tarafından aranması
- İki arkadaşın birbirine okudukları gazeteleri sorması
- Televizyoncuların bir şarkıcıyı yemek yerken görüntülemeleri
- Bir kişinin rakibinden haberdar olmak için onu dinletmesi
- Bir suçluya yahut suç deliline ulaşmak için şüphelilerin takip edilmesi
- Hareketlerinden şüphelenilen kişinin ne yaptığının takip edilmesi
- İki kişi arasındaki konuşmanın dinlenmesi yahut kaydedilmesi

H U K U K.....

ünite 2

Konut Dokunulmazlığı

Yaşadığımız yer, evimiz, Anayasa'ya göre koruma altındadır ve bunun adı da “konut dokunulmazlığı”dır.

Bu bölümde;

- konut dokunulmazlığının kapsamı,
- nasıl ihlal edildiği,
- ihlali durumunda nerelere başvurulabileceği,
- ev sahibi ve kiracı olarak sahip olduğumuz haklar ve
- komşuluk hukukunun anlamı

konuları ele alınmaktadır.

Konut Dokunulmazlığı

Evim, Evim, Güzel Evim

Dünyanın dört bir köşesinde çeşit çeşit evler vardır: müstakil evler, apartman daireleri, büyük şehir evleri, köy evleri, sıcak veya soğuk iklim evleri, su kenarlarında yahut suyun üstündeki evler, dağlık bölgede ya da dağların tepesindeki evler, mağaralar, tekneler, ağaç evler, çadırlar... Peki, tüm bu çeşitliliği içinde bir evi ev yapan nedir? Tabii ki içinde yaşayan insanlar ve evin o insanlar için ifade ettiği anlam...

Evimizde kendimizi güvende hissederiz, rahat ve huzurlu oluruz. Kişisel hürriyetin ve bağımsızlığın gerek kişilerden ve gerekse devletten bağımsız olarak en iyi yaşandığı, yaşanabileceği yer kişinin evidir.

Konut Dokunulmazlığıyla Neye Dokunulmaz?

Konut dokunulmazlığı hakkı, kişinin en ufak bir dış müdahale olmaksızın, kendi hayatını dilediği gibi sürdürmesi hususunda serbest olması hakkıdır. İnsanların

bireysel özgürlüğünü, aile düzenini ve mahremiyetini koruması için önemli ve gereklidir. Çünkü yaşadığımız yer, oturduğumuz ev özel yaşamımızın en önemli parçasıdır. Dolayısıyla, her bireyin özel hayatının temel bir parçası olan evi, konut dokunulmazlığının koruması altındadır. Bunun en basit anlamı, hiç kimsenin sahibinin izni olmadan bir konuta girememesidir.

Bir insanın evi, o insanın kalesidir.

Konut Neresidir?

Konut, kişinin bireysel ya da toplu olarak, kanuni bir şekilde serbestçe, devamlı veya geçici olarak oturduğu her çeşit yerdir. Bir kimsenin iş yerinin bir köşesini ikametine has bir şekilde ayırması durumunda o yer konut niteliği kazanır. Buradaki ölçü, mekânın *özel kullanıma ayrılmasıdır*.

Örneğin resmî daire niteliğinde olan binalar normal şartlarda konut sayılmaz. Ancak kişilerin yatması, ikamet olarak kullanılması vb. durumlarda konut olarak kabul edilir. Mesela içinde köy ebesinin ikamet ettiği herkesçe bilinen sağlık ocağı ya da bir hastanede hemşire olan bir kişinin ikametine tahsis edilen oda artık konut sayılır. Aynı şekilde dairelerinde ayrı ayrı kişilerin oturduğu apartmanın koridoru, dört tarafı çevrili avlu, balkon ve garaj gibi yerler de bu anlamda konuttur. Çünkü özel kullanıma ayrılmıştır. Dolayısıyla gözetilmesi gereken nokta buralara girilmekle konutta oturanların huzur ve güveninin bozulup bozulmadığıdır.

Konut Dokunulmazlığına Ne Zaman Dokunulabilir?

Konut dokunulmazlığı hakkı ancak usulüne göre verilmiş bir hâkim kararı olması durumunda ihlal edilebilir. Yani, herhangi bir konuta güvenlik güçlerinin girmesi ve arama yapması için usulüne göre alınmış hâkim kararının bulunması şarttır. Gecikmesinde sakınca olan hâllerde, hâkim kararı beklenmeksizin, kanunla yetkili kılınan merciin emri ile arama yapılabilir. Ama bu yetkili merci kararı da 24 saat içinde hâkimin onayına sunulur ve yazılı onayı alınır. Kanunlarımıza göre, aramaya karar verme yetkisi hâkimin yanı sıra valiye ve kaymakama da tanınmaktadır. Ayrıca eğer söz konusu evin bulunduğu bölge sıkıyönetime dâhil ise sıkıyönetim komutanı da evde arama yapılmasını emredebilir.

Bir kişinin konutunun aranması kararı aşağıdaki durumların biri veya birkaçı gerektirdiğinde verilebilir:

- Millî güvenlik
- Kamu düzeni
- Suç işlenmesinin önlenmesi
- Genel sağlık ve genel ahlakın korunması
- Başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması

Arama kural olarak gündüz yapılır. Gece arama yapılması için, aramanın gecikmesinde tehlike yaratacak bir durumun olması gerekir. Örneğin ihbar yapılması ya da aranması istenen eve birilerinin girip çıkıyor olması aramayı gece yapmak için yeterli sebep değildir. Aramanın gece yapılması için olası tehlikenin somut olması gerekir. Çünkü konut dokunulmazlığı en temel kişi haklarından biridir.

Konut Dokunulmazlığının ihlali

Bir kişinin konutuna yukarıda sayılan hâller dışında, onun rızası olmadan girilmişse konut dokunulmazlığı ihlal edilmiş demektir. Konutta yaşayan kişinin rızası ile konuta giren birisi, daha sonra, konutta yaşayan kişi kendisine orayı terk etmesini açıkça söylemiş fakat o kişi konutu terk etmemişse bu durum da konut dokunulmazlığının ihlali anlamına gelir.

Peki, böyle bir olay yaşandığında ne yapılabilir? Konut dokunulmazlığının ihlali *Türk Ceza Kanunu*'nda 126. madde ile düzenlenmiştir. Buna göre bu suçun oluşması için mutlaka mağdurun şikâyeti gerekir. Yani polis ya da savcılık herhangi bir şikâyet olmadan kendiliğinden bu suçu araştıramaz.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'ndan...

Madde 21 Kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirmidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar.

Bu şikâyetin yapılabileceği makamlar şunlardır:

- Cumhuriyet Başsavcılığı
- Kolluk güçleri
- Valilik ya da kaymakamlık
- Yurt dışında işlenip ülkede takibi gereken suçlar hakkında Türkiye'nin elçilik ve konsoloslukları
- Bir kamu görevinin yürütülmesiyle bağlantılı olarak işlendiği iddia edilen bir suç söz konusu ise ilgili kurum ve kuruluş idaresi

Konut dokunulmazlığının ihlali ile ilgili şikâyet yazılı ya da tutanağa geçirilmek üzere sözlü olarak yapılabilir.

Kiracı Olmak

Kiracı, kiralık mülkü tutmuş olan ve her ay ya da belirli aralıklarla ev sahibine kira veren kişidir. Dolayısıyla bir mülkün sahibi / maliki değildir. Ancak kirasını düzenli ve aksatmadan ödediği durumda, kiracı ve konut dokunulmazlığı yasalarıyla ev sahibine karşı korunur. Örneğin keyfi olarak evden çıkarılamaz, hakları elinden alınmaz, mağdur edilemez. Kiracıların ve ev sahiplerinin hakları ve yükümlülükleri *Gayrimenkul Kiraları Hakkında 6570 Sayılı Yasa* çerçevesinde düzenlenir. Kiracıların bu yasayla korunmaya alınmış birçok hakkı vardır.

- *Kirasını aksatmadan ödeyen, kiraladığı mülke zarar vermeyen ve sorumluluklarını yerine getiren kiracının evde oturma hakkı devam eder. Örneğin kiracı kira süresinin bitmesinden 15 gün önce kiraladığı yeri tahliye edeceğini (boşaltacağını) yazı ile bildirmediği sürece sözleşme aynı şartlarla bir yıl uzamış kabul edilir. Buradaki amaç kiracıları ev sahiplerinin gereksiz, keyfi davranışlarından korumaktır.*
- *Kira bedellerinin belirlenmesine ilişkin olanlar hariç, kira sözleşmelerinde kiracı aleyhine değişiklik yapılamaz.*

Ya Ev Sahibinin Hakları?

Ev sahibi de, her hak sahibi gibi, kendisine karşı sorumlulukların düzgünce yerine getirilmesini bekler ve hak eder. Bunlar kiraya verdiği mülke düzgün bakılması, kiralardan düzenli olarak ve geciktirilmeden ödenmesi, kiralanan mülkte bulunan ve kendisine ait, düzgün biçimde teslim edilmiş eşyaların kira ilişkisi bitince düzgün biçimde bırakılması gibi haklardır. Dolayısıyla kiracı kiraladığı zamanında ödemiyorsa ev sahibi ona yazılı ihtar çekerek zamanında ödeme isteyebilir. Ayrıca ev sahibi kiracısına 1 yıl içinde haklı bir nedenle yazılı ihtar çektiyse kira süresinin bitiminde ayrıca ihtar çekmesine gerek kalmadan tahliye davası açabilir.

Tahliye Davası Açma Sebepleri Nelerdir?

- *Temerrüt*: Kiracı belli bir kira döneminin kirasını yatırmayınca ev sahibi tahliye davası açabilir. Kiracıya 30 günlük süre içerisinde ödenmemiş toplam kira bedelini kendisine veya belirlediği kişi ve adrese, bankaya vb. yatırmadığı takdirde kira sözleşmesinin feshedileceği ve tahliye davası açılacağı ihtar ile bildirilir. Kiraya veren, (tebliğ günü hariç) 30 günün bitiminden itibaren istediği tarihte davasını açabilir.
- *Kira Sözleşmesine Aykırılık*: Kiracı mülkü sözleşmeye aykırı olarak kullanırsa ev sahibi kiracıya ihtar göndererek tahliyesini isteyebilir. İhtara hukuki sonuç doğurması için muhakkak süre konulmalıdır. “2 ay içerisinde tahliye ediniz.” gibi.
- *Tahliye Taahhüdü*: Kiracı eğer ev sahibine tahliye taahhüdünde bulunduysa, yani kiraladığı mülkü boşaltmaya söz verdiyse ve bunu yazılı olarak yaptıysa ev sahibi buna dayanarak dava açabilir. Bunun için taahhüdün kiracının mülkü kullanmaya başlamasından sonra verilmiş olması gerekir. Taahhüt edilen tarihi izleyen 1 ay içerisinde dava açılmalıdır.
- *İhtiyaç*: Kiralayanın kendisinin, eşinin veya çocuklarının kiralanan mülke zorunlu, samimi ve ciddi bir ihtiyacı varsa yine tahliye davası açılabilir. Dava, kira sözleşmesinin bitmesinden itibaren 1 ay içinde açılmalıdır. Ancak bu durumda gerçekten ihtiyaç nedeniyle tahliye davası açılmış olmalıdır. Eğer konut tahliye edildikten sonra kiralayanın kendisinin, eşinin veya çocuklarının burada oturmadığı, örneğin evin yeniden kiraya verildiği anlaşılırsa kiracı da yeniden dava açabilir.
- *Tamir*: Kiralanan mülkün yıkılıp yeniden yapılması, esaslı bir tadilatın geçirilmesi durumlarında da mülkün tahliyesi istenebilir. Ancak bu tamir işlemlerinin yapılması sürecinde mülkte ikamet edilmesinin fiilen imkânsız hâle gelmesi ve tahliye davasının kira sözleşmesinin bitiminden itibaren 1 ay içinde açılması gerekir.

- *Satın Alma:* Eğer kiralanan mülk satıldıysa mülkün yeni sahibi (malik) tahliye davası açabilir. Yeni malik kira sözleşmesinin bitiminden itibaren 1 ay içerisinde dava açabilir.

Komşuluk Hukuku

Komşular arası ilişkilerin huzurlu ve uyumlu olması çok önemlidir. Komşular, aynı mekân paylaştığı için, gündelik hayatta arkadaşlardan, akrabalarından daha sık görülür. Özellikle apartman hayatında komşular arası uyum daha da önemlidir. Kanunlarımıza göre komşular birbirlerini rahatsız edecek davranışlardan kaçınmalıdırlar ve bir arada yaşamayı kolaylaştıracak şekilde davranmalıdırlar. Birbirini rahatsız edecek davranışlardan kaçınma yükümlülüğü birbirinin dinlenmesini, uyumasını ya da çalışmasını engelleyecek biçimde gürültü çıkarmak ve benzeri durumları kapsar. Ancak küçük bir tıkrırtı ya da gürültü bu yasak kapsamında değerlendirilemez. Aslolan, komşuların abartılı beklentilere kapılmamasıdır.

Komşularından yana bir rahatsızlığı olan kişi polise başvurarak sorunu bir tutanakla tespit ettirebilir. Şikâyetinin devam etmesi durumunda da mahkemeye müracaat edebilir.

Komşular arası samimiyet birbirinin evine izinsiz ya da habersiz girme hakkı vermez. Komşunuzun mahremiyetini ve konut dokunulmazlığı hakkını ihlal etmeyin!

E T K İ N L İ K L E R

Hangisi Doğru, Hangisi Yanlış?

Aşağıdaki cümlelerin hangisi doğru, hangisi yanlıştır? İşaretleyin.

- 1 Konut dokunulmazlığı, yaşadığımız evlere başkalarının izinsiz girememesi demektir.

Doğru Yanlış

- 2 Suç işlenmesinin önlenmesi için, hâkim kararıyla kolluk kuvvetleri bir eve girerek arama yapabilir.

Doğru Yanlış

- 3 Sürekli gürültü yaparak komşularını rahatsız etmek komşuluk hukukuna aykırıdır.

Doğru Yanlış

Eşleştir!

Aşağıdaki cümleleri tamamlayan ifadeler hangileridir? Doğru şekilde eşleştirin.

- 1 Ev sahibinin rızasıyla konuta giren kişi...
- 2 Konut dokunulmazlığı ihlal edilen kişi...
- 3 Hâkimin arama izni vermesi...
- 4 Komşular arasındaki samimiyet...

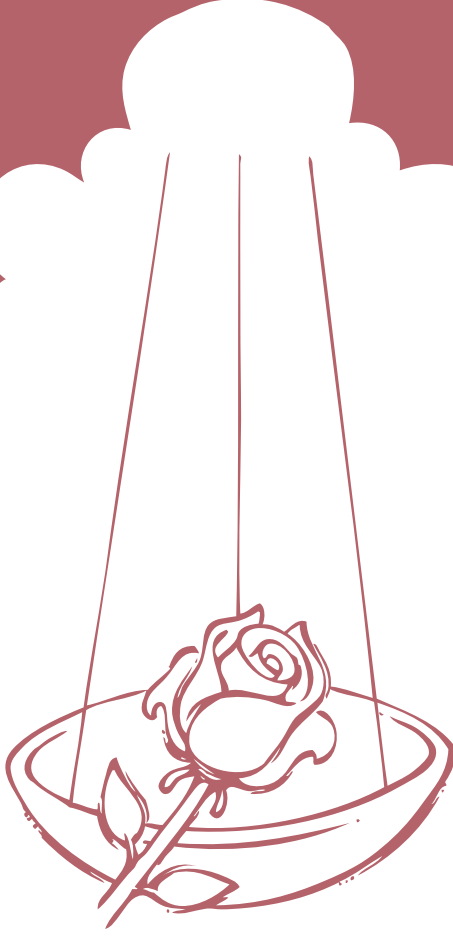
kişiye konut dokunulmazlığını ihlal hakkı tanımaz.

konut dokunulmazlığını ihlal suçu oluşturamaz.

şikâyette bulunmazsa bu durumda herhangi bir hukuki işlem başlatılmaz.

daha sonra buradan gitmesi istendiği hâlde gitmezse konut dokunulmazlığını ihlal etmiş olur.

H U K U K

ünite 3

İlk Tuğla: Aile

Toplumun en küçük birimi ve temeli *aile*dir. Bu nedenle ailenin kurulması, aile olmanın getirdiği haklar ve yükümlülükler ile aile birliğinin bozulması, bütün ülkelerin hukukunda düzenlenen bir konudur.

Bu bölümde;

- aile kurmanın temeli olan evlilik işlemini kimlerin gerçekleştirip kimlerin gerçekleştiremeyeceği,
- kurulan evlilik birliğinin korunması,
- evlilik birliğinin oluşturulması ile özellikle kadının ve çocuğun statüsündeki değişiklikler ve haklar,
- evlilik birliğinin tarafları olan eşlerin hak ve yükümlülükleri

ele alınmaktadır.

ilk Tuğla: Aile

Milletleri, toplumları oluşturan yapının ilk tuğlası, *aile*dir. Aile; anne, baba ve çocuklardan oluşan en küçük örgütlenmedir. Ancak çoğu kez aile dendiğinde, büyükanne, büyükbaba, amca, hala, teyze, dayı gibi kişilerden oluşan daha geniş bir halkayı anlamak gerekir.

Aile, bir kadın ve bir erkeğin bir araya gelerek, birlikte yaşama arzularının kesişmesi ile oluşur. Tüm ülkeler, bir kadın ve bir erkeğin bir arada yaşama arzuları ile başlayan aile kurumunu, hukuk zemininde düzenlemiş, kurallar getirmiştir.

Aile kurumunun oluşturulması için evlilik işleminin yapılması gereklidir. Toplumun, hukukun tanıdığı, gözettiği, koruduğu aile kurumunun temeli, evliliğe dayanmaktadır.

Genel olarak herkes evlenme ehliyetine sahiptir. Ancak evlenme ehliyetine sahip olmak için bazı koşulların yerine gelmiş olması gerekir. Ayrıca kimi bireyler için evlilik işlemini gerçekleştirmek mümkün değildir.

Kimler Evlenebilir?

17 yaşını doldurmuş bulunan her kadın veya erkek evlenme ehliyetine sahiptir. Ancak 17 yaşını doldurmuş olmakla birlikte, 18 yaşını doldurmuş yani henüz reşit olmamış kişilerin evlenmesi kanuni temsilcisinin izni ile mümkündür. Öte yandan kanuni olarak kısıtlılık altında bulunan kişiler de ancak kanuni temsilcilerinin izni ile evlenebilirler. Yine bazı olağanüstü hâllerde veya çok önemli bir neden söz konusu olduğunda, hâkim kararı ile 16 yaşını doldurmuş kadın ve erkek de evlilik işlemini gerçekleştirebilir.

Kısıtlılık konusu hakkında bk. AEP Hukuk Okuryazarlığı kitabı, Kim Kimdir? bölümü. (www.aep.gov.tr)

Kimler Evlenemez?

- 17 yaşını doldurmamış ve evlenmesi için hâkimin iznini gerektirebilecek önemli bir nedeni olmayanlar evlenemez.
- 17 yaşını doldurmuş fakat 18 yaşını doldurmamış olup kanuni temsilcisinin evlenmesine izin vermediği kişiler evlenemez.
- Kısıtlılık altında olup kanuni temsilcisinin izin vermediği kişiler evlenemez.
- Annenin veya babanın kendi çocuğu veya torunları ile evlenmesi yasaktır.
- Amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenlerin birbirleri ile evlenmesi kanuni olarak mümkün değildir.
- Kadın veya erkeğin evliliklerinin sona ermesinden sonra eski eşinin anne veya babası, büyükanne veya büyükbabası ile evlenilemez.
- Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin anne, baba, büyükanne, büyükbaba ve eşi arasında evlenme yasağı söz konusudur.
- Hâlen evli olanların bir başkası ile evlilik yapması mümkün değildir.

Kanuni temsilcisinin evlilik izni vermediği kişiler mahkemeye başvurarak hâkimin iznini talep edebilirler. Hâkim, kanuni temsilcileri de dinlemek suretiyle bu konuda karar verir.

Çocuklar evlenemez !

- Evliliği sona eren bir kadının, evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün geçmeden bir başkası ile evlenmesi yasaktır. Ancak önceki evliliğinden gebe olmadığına anlaşılması hâlinde hâkim kararı ile bekleme süresinin kaldırılması mümkündür.
- Akıl hastası olanlar ile evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunduğu resmî sağlık kurulu raporu ile anlaşılan kimseler evlenemezler.

Evlenmesi Kanuni Olarak Mümkün Olmadığı Hâlde Evlenenlerin Durumu

Yukarıda sayılan evlenme yasağı hâllerinden biri veya aşağıdaki şartlardan biri dâhilinde gerçekleşen evlilikler batıldır:

- Kişi evlenmeyi hiç istemediği veya evlendiği kişiyle evlenmeyi düşünmediği hâlde yanılarak evlenmeye razı olmuşsa,
- Eşinin namus ve onuru hakkında doğrudan doğruya onun tarafından veya onun bilgisi altında bir başkası tarafından aldatılarak evlilik gerçekleşmişse,
- Eşlerden birinin veya altsoyununun sağlığı için ağır tehlike oluşturan bir hastalık gizlenmişse,
- Kişinin veya yakınlarından birinin korkutulması, tehdit edilmesi suretiyle evlilik gerçekleşmişse.

Batıl olan evliliğin sona ermesi için Cumhuriyet Savcıları veya ilgisi olan herkes tarafından dava açılabilir.

Evlilik Töreni

Evlilik işlemi; belediye olan yerlerde belediye başkanı veya bu işle görevlendireceği memur, köylerde muhtarlığa başvurulması ile başlar. Başvurunun kabulü hâlinde, yetkili evlendirme memuru ve iki tanığın huzurunda yapılacak tören ile gerçekleşir.

Dinî Nikâh

Yeryüzünde mevcut dinlerin neredeyse tamamında evliliğin kuruluşuna ilişkin düzenlemeler vardır. Bu nedenle evlilik yapacak kadın ve erkeğin mensup oldukları dinin kuralları dairesinde evlilik işlemini gerçekleştirmek istemeleri çok doğaldır. Ancak tarafların mensup oldukları dinin kuralları gözetilerek yapılan evlilik işleminin ülkede geçerli olan hukuk düzeni tarafından da tanınması gereklidir. Örneğin, hukuki olarak evlenme yaşağı bulunan bir kişi mensup olduğu dinin kurallarına göre bir evlilik yaparsa bu evliliğin hukuken tanınması mümkün değildir. İşte bütün bu durumları ve toplumun dinî kurallara göre evlilik işlemini gerçekleştirmeye olan eğilimini gözeterek hukuk düzeni, dinî töreni yasaklamaz. Ancak hukuk düzeninin öngördüğü şekilde evlilik işleminin yapılmasından sonra dinî törenin yapılabileceğini hüküm altına alır. Yani evliliğin hukuken tanınması ve hukuk düzeni tarafından öngörülen sonuçları doğurabilmesi, dinî tören yapılsın ya da yapılmassın, ancak resmî törenin gerçekleşmesi ile mümkündür. Resmî tören yapılmadan sadece dinî tören ile gerçekleştirilen evlilik akitleri başta miras olmak üzere birçok konuda tarafları mağdur etmektedir. Sadece dinî tören ile evlenen kadının, eşi öldüğü takdirde kendisinden miras alması ya da eşinden ayrılması durumunda maddi veya manevi tazminat ve nafaka talep edebilmesi mümkün değildir.

Mensup olduğunuz dinin kurallarına göre evlilik törenini yapma hakkınız vardır. Ancak evliliğinizin hukuk düzeninde tanınması ve sonuç doğurması için evliliğinizi mutlaka kanunların öngördüğü kurallara göre gerçekleştirmelisiniz.

Din görevlileri resmi nikah cüzdanı görmeden imam nikahı kıyarsa 6 ay hapis ile cezalandırılır. Dolayısıyla imam nikahına ve sonrasında düğüne iştirak eden herkes bu suçta ortak olmuş olur.

Evliliğin Genel Hükümleri

Kanunların öngördüğü koşullara uygun olarak gerçekleştirilen evlilik işlemi ile birlikte eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu el birliği ile sağlamak, birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.

Soyadı

Evliliğin gerçekleşmesi ile birlikte nüfus kayıtları farklı yerlerde bulunan tarafların kayıtları erkeğin kütüğünde birleştirilir. Bu birleştirme işlemi ile birlikte evlenen kadın, kocasının soyadını alır. Ancak evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapılacak bir başvuru ile kocanın soyadıyla birlikte önceki soyadının da kullanılması mümkündür.

Evlilik birliği içinde doğan çocuk ailenin, yani babanın soyadını taşır. Anne babanın evli olmaması hâlinde doğan çocuk ise annenin soyadını taşır.

Eşlerin Hak ve Yükümlülükleri

Birliğin temsili: Eşlerden her biri, ortak yaşamın devamı süresince ailenin sürekli ihtiyaçları için evlilik birliğini temsil hakkına sahiptir.

Meslek veya sanatın seçimi: Eşlerden her biri, eşinin rıza veya iznini almaksızın meslek veya iş seçebilir. Yaşanın bu düzenlemesi, her türlü keyfi tutumun serbest olması anlamına gelmemektedir. Eşler evlilik birliğinin mutlu ve huzurlu olmasını el birliği ile sağlamak zorunda olduklarına göre, eşlerin iş ve meslek seçiminde birbirlerine danışmaları ve ortak karar birliğinin sağlanması gereklidir.

Evlilik birliğinin korunması: Saygı, sevgi, karşılıklı güven ve birbirini koruma ve gözetme duygusunun var olduğu evlilik birliği içinde eşlerin ve çocukların mutluluğu gerçekleşir. Evlilik birliğinin korunması esas olarak eşlerin görevidir. Ancak devlet de sağlıklı

bk. AEP Kişi Hakları kitabı. (www.aep.gov.tr)

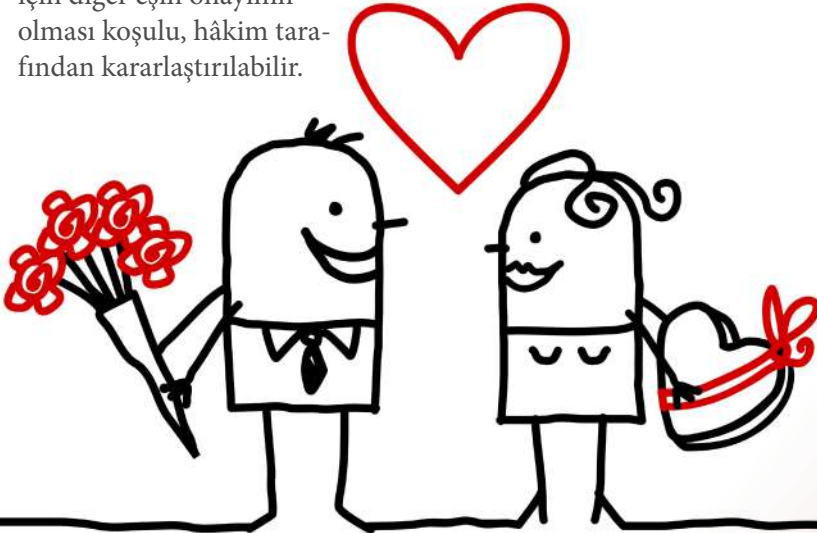
bk. AEP Aile Hukuku kitabı, Soy Bağı ve Evlat Edinme bölümleri. (www.aep.gov.tr)

bir toplumun oluşmasını sağlamak ve sağlıklı topluma giden yolun en başındaki oluşum olan aileyi korumak, gözetmek için bazı önlemler almıştır:

- Her şeyden önce aile içinde şiddet söz konusu olduğunda kanun gereği bazı koruma önlemleri alınır.
- Evlilik birliğinden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi veya evlilik birliğine ilişkin önemli bir konuda uyumsuzluğa düşülmesi hâlinde, taraflar bu konuda hâkimin müdahalesini talep edebilirler. Hâkim, yükümlülükleri konusunda eşleri uyarır, uzlaştırmaya çalışır ve gerek gördüğü önlemleri alır.
- Ailenin geçiminde her bir eşin yapacağı parasal katkıının belirlenmesinde çıkan sorunun çözümü için hâkimin müdahalesi talep edilebilir.
- Bireyin kişiliği, ekonomik güvenliği veya aile huzurunun ciddi biçimde tehlikeye düşmesi hâlinde, hâkim kararı ile tarafların ayrı yaşamaya hakları bulunmaktadır. Ayrı yaşama hâlinde tarafların parasal yükümlülükleri, reşit olmamış çocuklarla kişisel ilişki kurulması gibi konuları hâkim belirler.
- Hâkim, evlilik birliğinin giderlerine katılma yükümlülüğünü yerine getirmeyen eşin, başkalarından olan hak ve alacaklarının, diğer eşe ödenmesine karar verebilir.
- Evlilik birliğinin gerektirdiği yükümlülükleri yerine getirmeyen veya getirmemek konusunda ısrarlı olan eşin kendi mal varlığı üzerindeki her türlü işlemi için diğer eşin onayının olması koşulu, hâkim tarafından kararlaştırılabilir.

bk. Aile İçi Şiddet bölümü.

E T K İ N L İ K L E R

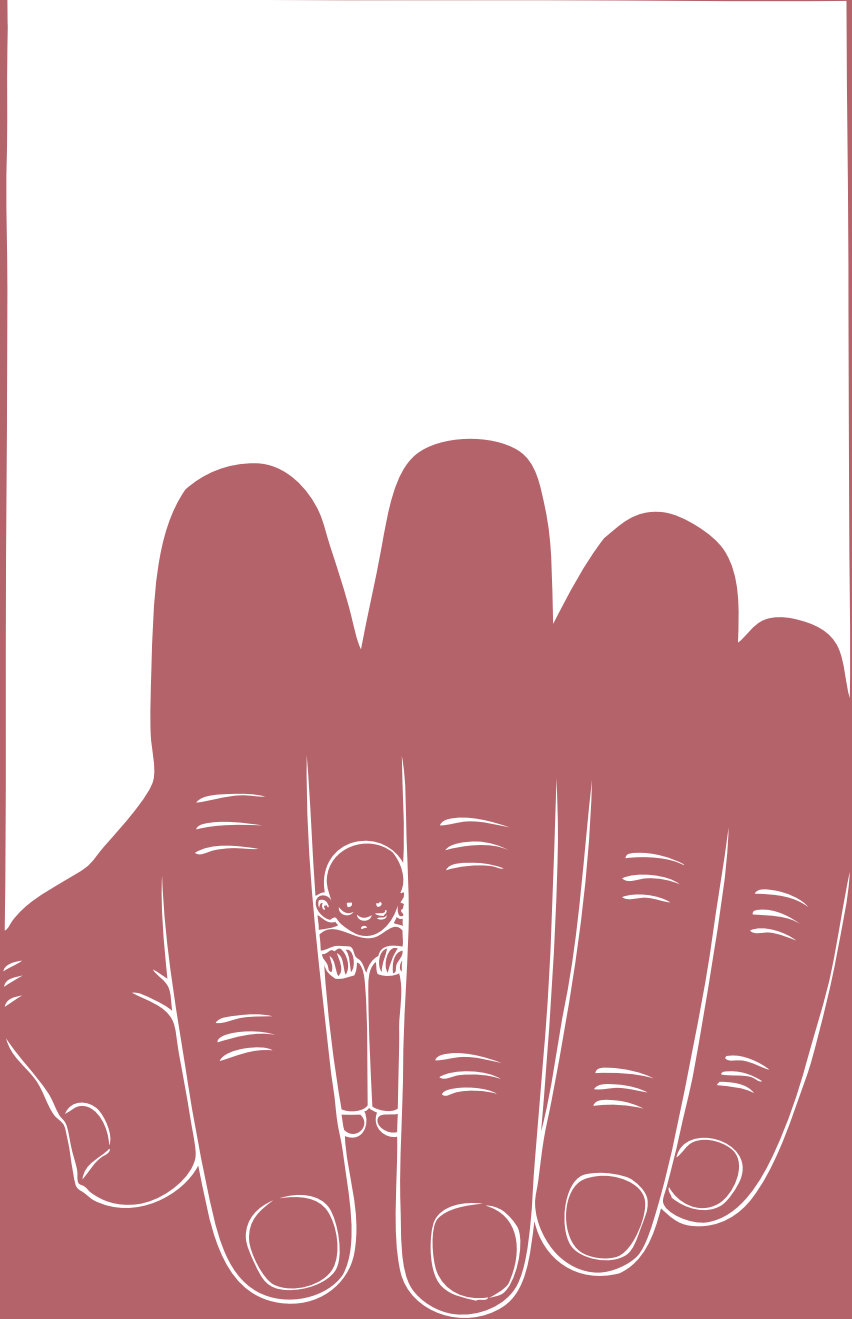
Yasal mı, Yasak mı?

Kimlerin evlenmesi yasaldır? Tabloda uygun sütunu işaretleyin.

	Yasal	Yasak
Kanuni temsilcisinin izni ile 17 yaşını doldurmuş bulunan her kadın veya erkek		
Kısıtlılık altında olup kanuni temsilcisinin izin vermediği kişiler		
Bazı olağanüstü hâllerde veya çok önemli bir neden söz konusu olduğunda, hâkim kararı ile 16 yaşını doldurmuş kadın ve erkek		
17 yaşını doldurmamış ve evlenmesi için hâkimin iznini gerektirebilecek önemli bir nedeni olmayanlar		
Kadın veya erkeğin evliliklerinin sona ermesinden sonra eski eşinin anne veya babası, büyükanne veya büyükbabası ile evlenme		
18 yaşını doldurmuş kişilerin anne babasının izni olmadan evlenmesi		
Evliliği sona eren bir kadının, evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün geçmeden bir başkası ile evlenmesi		
Evlat edinen ile evlatlığın veya bunlardan biri ile diğerinin anne, baba, büyükanne, büyükbaba ve eşi arasında evlenme		
Akıl hastası olanlar ile evlenmelerinde tıbbî sakınca bulunduğu resmî sağlık kurulu raporu ile anlaşılan kimseler		
Annenin veya babanın kendi çocuğu veya torunları ile evlenmesi		

H U K U K.....

ünite 4

Aile İçi Şiddet

Evliliğin temeli; eşlerin birbirlerine ve çocuklarına karşı sevgi, şefkat ve duygu beraberliğine dayanmaktadır. Bu duygu ikliminin ve beraberliğin olmaması, sağlıklı bir evlilik ilişkisinin olmadığına, dahası ev içinde yaşayan eşler ve çocuklar bakımından fiziksel veya ruhsal mağduriyetlere işaret eder.

Bu bölümde;

- ev içi şiddet kavramının kapsamı,
- fiziksel, psikolojik, cinsel, ekonomik ve sosyal şiddet,
- şiddete maruz kalan bireylerin bu durumdan kurtulmak için yapabilecekleri

ele alınmaktadır.

Aile İçi Şiddet

Kol Kırılır, Yen İçinde Kalır mı?

Genel olarak; bir aile üyesinin, ailenin diğer üyelerinden birine fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik olarak hükmetmesi ya da zarar vermesi ev içi şiddettir. Eşin diğer eşe veya çocuklarına, aynı evde birlikte yaşayan akrabalara, aynı evde yaşayan bir akrabanın evde yaşayan diğer bireylere yönelik tehdit, baskı ve kontrol içeren; fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar veren ve acı çekilmesine neden olan her türlü davranışı aile içi şiddet olarak değerlendirilmelidir.

Yapılan araştırmalar, fiziksel ya da cinsel şiddetin yüzde doksanının aile bireyleri tarafından yapıldığını ortaya koymaktadır. Özellikle kadınlar ve çocukların, aile içi şiddetle karşı karşıya kaldıkları bir gerçektir.

Aile içinde şiddetin yaygın olmasının temelinde, toplumumuzdaki “Kol kırılır, yen içinde kalır.” anlayışı yatmaktadır. Bu anlayışın doğal sonucu olarak aile içi şiddet dışı vurulmamakta, şiddete uğrayan aile bireyleri bu durumdan kurtulmak adına herhangi bir girişimde bulunmamaktadırlar. Şiddete karşı bu kaderci sessizlik,

aile içi şiddetin devamlılığına neden olmakta, çoğu kez aile içi şiddetin artarak devam etmesine zemin hazırlamaktadır. Kimden gelirse gelsin, uğranılan şiddete karşı durmak, sonlandırılması için kanunların verdiği olanakları kullanmak gerekli olduğu gibi, bireyin kendisine saygısı ve mutluluğu açısından da önemlidir.

Şiddet Türleri

Şiddet sadece fiziksel olarak gerçekleşmeyebilir. Bireyin bedenine yapılan saldırı dışında, bedenine herhangi bir müdahale olmaksızın gerçekleştirilen bazı davranış türleri de şiddet anlamına gelmektedir. Şiddetin varlığı için acı çekiyor olmak yeterlidir.

Fiziksel şiddet: Tekme atmak, tokat atmak, yumruklamak, itelemek, hırpalamak, boğazını sıkmak, saçını çekmek, yaralamak, sakat bırakmak gibi davranışlar fiziksel şiddettir. Doğrudan bedene yönelik herhangi bir davranış olmaksızın bireyi sağlıksız koşullarda yaşamaya zorunlu tutmak, sağlık yardımından yararlanmasına engel olmak da fiziksel şiddet türleridir.

Psikolojik şiddet: Tehdit etmek, korkutmak, bağırarak hakaret etmek, küfretmek, toplum içinde küçük düşürmek, bireyin başkalarıyla görüşmesini engellemek, bireyi hemcinsleriyle küçültücü şekilde kıyaslamak, bireyin kendisini geliştirmesine engel olmak ve benzeri davranışlar psikolojik şiddet türlerindedir.

Cinsel şiddet: Eşi tarafından gerçekleştirilse bile bir bireyi istemediği zamanda, istemediği yerde, istemediği biçimde cinsel ilişkiye zorlamak cinsel şiddettir. Yine başkalarıyla cinsel ilişkiye zorlamak, cinsel organlara zarar vermek, çocuk doğurmaya ya da doğurmamaya zorlamak, kürtaj, ensest ilişki, zorla evlendirmek, telefon, mektup ve benzeri yöntemlerle cinsel içerikli rahatsız edici davranışlarda bulunmak da cinsel şiddet örneklerindedir.

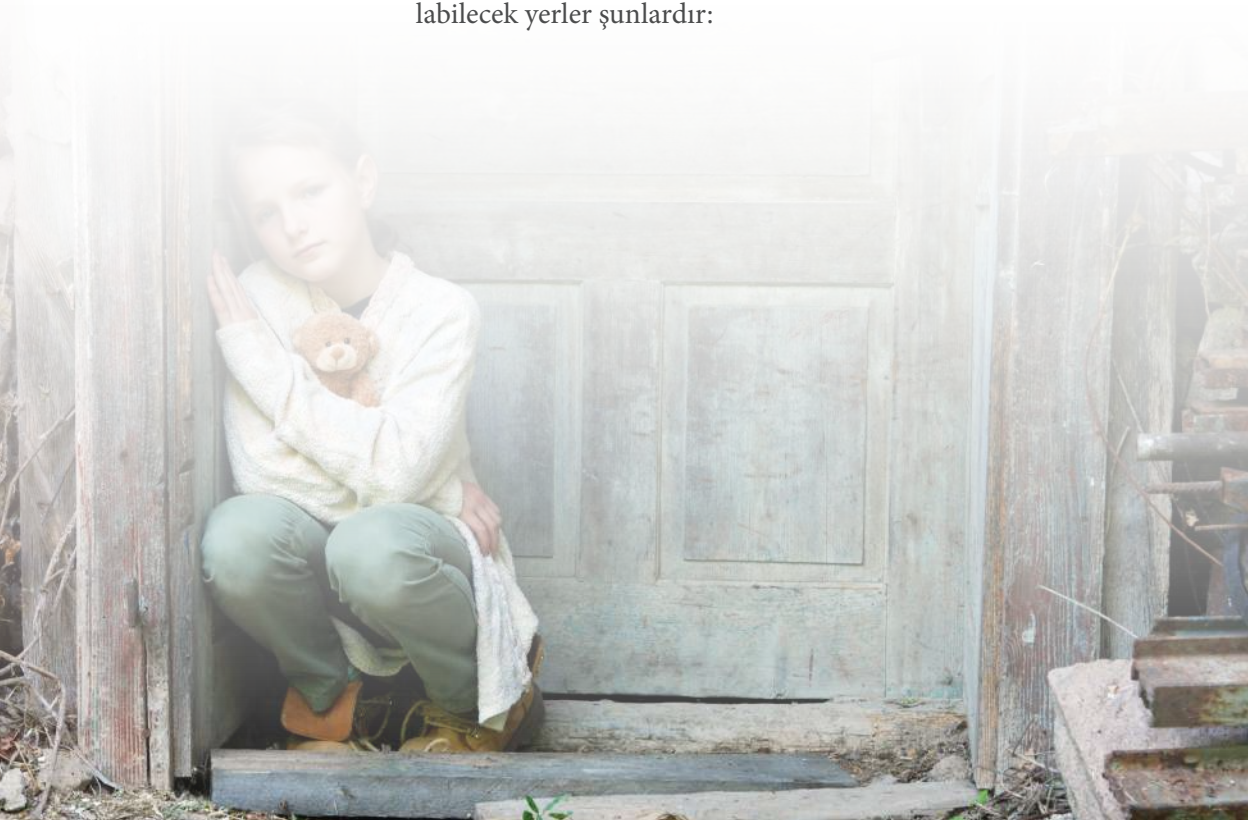

Ekonomik şiddet: Gerekli harcamalar için para vermemek, kısıtlı para vermek, ailenin mali durumu hakkında bilgilendirmemek, bireyin mal varlığını elinden almak, çalışmasına izin vermemek, çalışma hayatı konusunda kısıtlamalar getirmek, aileyi ilgilendiren konularda eşin fikrini almamak vb. ekonomik şiddettir.

Kırılan Koldan Haberdar Etmek

Aile içi şiddete uğrayan aile bireylerinin bu durumdan kurtulması ve şiddet uygulayan bireyin cezalandırılması için çok çeşitli imkânlar bulunmaktadır. Bu konudaki kanuni düzenlemelerin yanı sıra çeşitli kamu kuruluşlarının ve sivil toplum kuruluşlarının düzenlediği organizasyonlar vardır. Ancak bu imkânlardan yararlanmanın temel koşulu, aile içi şiddetin dışa vurulması, bu konuda yetkilendirilmiş kişi ve kuruluşların haberdar edilmesidir.

Aile içi şiddete uğranıldığında veya aile içi şiddete uğrama riski ve olasılığı söz konusu olduğunda başvuru-
labilecek yerler şunlardır:

- Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
- T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Alo 183 hattı
- Sağlık kuruluşları
- Kolluk kuvvetleri
- Cumhuriyet savcılıkları
- Yerel yönetimler tarafından hizmet veren kadın danışma merkezleri
- Baroların bu konuyla ilgili olarak oluşturdukları danışma ve hukuki yardım merkezleri
- Bu alanda çalışma yapmak üzere kurulmuş dernek, vakıf vb. sivil toplum kuruluşları

Kanuni Haklar

Ailenin Korunmasına Dair Kanun

Aile içi şiddete uğrayan bireyi korumak amacıyla özel bir kanun bulunmaktadır: 6284 sayılı *Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi Dair Kanun*. Bu kanunun sağladığı haklardan yararlanan birey için şiddetin durdurulması, şiddet uygulayan aile bireyinin de cezalandırılması söz konusu olmaktadır.

Bu kanundan şu kişiler yararlanabilirler:

- Aile içi şiddete maruz kalan eş, çocuk, aynı evde birlikte yaşayan diğer akrabalar
- Mahkemece ayrılık kararı verilen veya kanuni olarak ayrı yaşama hakkına sahip olan aile bireyleri
- Evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireyleri

Kanunun getirdiği imkânların kullanılması ve gerekli önlemlerin alınabilmesi için başvuru gereklidir. Şiddete uğrayan aile bireyleri doğrudan kendileri başvurabilecekleri gibi aile içi şiddete tanık olan komşu, öğretmen, doktor gibi herhangi bir kişi de şiddete uğrayan aile bireyinin korunması için ihbarda bulunabilir.

Kanundan yararlanmak için polis veya jandarma merkezleri, cumhuriyet savcılıkları veya aile mah-

Ailenin korunması hakkındaki kanun kapsamındaki başvurular ve verilen kararın infazı için yapılan işlemler harca tabi değildir.

kemelerine başvurulmalıdır. Bu başvurular için herhangi bir ücret ödenmemektedir. Şiddete uğradığı iddiasıyla başvuruda bulunan aile bireyinin, uğramış olduğu şiddeti kanıtlama yükümlülüğü bulunmamaktadır.

Polis veya jandarma merkezlerine yapılan başvuru cumhuriyet savcılıklarına gönderilmektedir. Gerek kolluk kuvvetleri yoluyla intikal eden gerekse doğrudan yapılan başvuru üzerine cumhuriyet savcılığı durumu aile mahkemesine bildirir.

Aile mahkemesi de yine hem doğrudan başvurularda hem de cumhuriyet savcılığı tarafından bildirilen durumlarda kusurlu aile bireyi ile ilgili olarak şu kararları alabilir:

- Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmaması
- Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya iş yerlerine yaklaşmaması
- Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesi
- Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesi
- Varsa silah veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesi
- Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya iş yerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmaması
- Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurması

Tedbir kararı ilk defa en çok altı ay için verilebilir. Ancak şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâlerde sürenin uzatılması yoluna gidilebilir.

Aile içi şiddet uygulayan birey, hakkında verilen bu karara uymaması

hâlinde tutuklanır ve uyguladığı şiddet için başka kanunlarda öngörülen cezanın dışında hapis cezası ile cezalandırılır.

Şiddeti uygulayan aile bireyi, aynı zamanda evin geçimini sağlıyorsa –daha önceden hükmedilmiş nafaka kararı olmaması koşulu ile– nafaka ödemesine de hükmedilebilir.

Medeni Kanun

Aile içi şiddet hâlinde aile mahkemesi tarafından alınacak bu önlemlerin yanında, *Medeni Kanun*'un sağladığı başka haklar da bulunmaktadır:

- Öncelikle bir kimsenin, başkasıyla zorla evlendirilmesi de şiddettir. *Medeni Kanun* geçerli bir evlilik için evlenecek bireylerin kendi özgür tercihlerinin olması koşulunu aramaktadır.
- Ekonomik olarak aile bireylerinin yaşamlarını devam ettirebilmeleri için nafaka düzenlemeleri yapılmıştır.
- Aile içi şiddet kanuni boşanma sebeplerindedir.

Türk Ceza Kanunu

Aile içi şiddet uygulayan birey, aşağıdaki davranışlardan birini gerçekleştirmişse *Türk Ceza Kanunu* gereğince cezalandırılması talebiyle hakkında şikâyetle bulunulabilir:

Kasten veya tedbirsizlikle yaralamak, eziyet, çocuk düşürmek, izni olmadan kısırlaştırmak, bir yere gitmeye veya bir yerde kalmaya zorlamak, çalışmasını engellemek, birden fazla evlilik, töre veya namus cinayetleri, kötü davranışta bulunmak, aileye destek ve bakım yükümlülüğünü yerine getirmemek, hakaret, küfretmek, tehdit etmek, cinsel taciz ve saldırı, tecavüz etmek, bireyin izni ve yetkili makamın kararı olmaksızın kişiyi bekâret kontrolüne götürmek, fuhşa zorlamak, konut dokunulmazlığını ihlal, çocuk kaçırmak vb.

bk. İlk Tuğla Aile bölümü; ayrıca AEP Aile Hukuku kitabı, İsteyen Son: Boşanma bölümü. (www.aep.gov.tr)

E T K İ N L İ K L E R

Önce Haklarımı!

Aile içi şiddete uğrayan bireyi koruyan bazı kanunlar vardır. Bu kanunların adlarını aşağıdaki dairelere yazın.

Kime Başvurabilirim?

Aile içi şiddete uğrandığınızda veya aile içi şiddete uğrama riski ve olasılığı söz konusu olduğunda başvurulabilecek yerler aşağıdakilerdir. Eksik olan kuruluşları yazın.

- .....
- T. C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Alo 183 hattı
- .....
- Kolluk kuvvetleri
- .....
- Yerel yönetimler tarafından hizmet veren kadın danışma merkezleri
- Baroların bu konuyla ilgili olarak oluşturdukları danışma ve hukuki yardım merkezleri
- .....

Kanundan Yararlanmak İstiyorum Ama Nasıl?

Aşağıda yer alan koruma ve şikâyet dilekçe örneklerini inceleyin. Hayali bir şikâyetinizle ilgili bir dilekçe yazın.

..... AİLE MAHKEMESİ HAKİMLİĞİNE

(Aile Mahkemesi yoksa) ..... ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ HAKİMLİĞİNE

6284 Sayılı Kanun Gereği “Koruma Kararı” İstemidir

DAVACI: Şiddete maruz kalan kişinin adı soyadı – TC Kimlik No

ADRES: Şiddete maruz kalan kişinin adresi

DAVALI: Şiddet uygulayan kişinin adı soyadı

ADRES: Şiddet uygulayan kişinin adresi

Konu: 6284 Sayılı Kanun gereğince “Koruma Kararı” verilecek davalı eşimin evden uzaklaştırılması, iş yerime yaklaşmaması, telefonla tehdit ve rahatsız etmemesi, bana ve çocuklarıma zarar vermemesi için önlem alınması istemidir.

AÇIKLAMALAR

Ailede yer alan bireyler, maruz kalınan şiddetin biçimi, nafaka talebi gibi hususları ayrıntılı yazın.

HUKUKSAL NEDENLER: 6284 Sayılı Kanun, Medeni Kanun, TCK ve ilgili mevzuatta yer alan hangi hükümlere dayandığınızı yazın.

DELİLLER: Nüfus kayıtları, tanık, varsa davalının gelir durumunu gösterir belge, kanuni her türlü bilgi ve belgeyi burada gösterin ve dilekçenize ekleyin.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda kısaca bahsedilen nedenlerle benim ve çocuğumun/ çocuklarımin can güvenliği göz önüne alınarak davalının eve yaklaşmaması, tehdit ve tacizde bulunmaması için KORUMA KARARI verilmesini, benim ve çocuklarımin geçimi için ..... TL nafakaya hükmedilmesini saygı ile talep ederim.

Tarih

Davacının Adı, Soyadı

İmza

CUMHURİYET SAVCILIGINA

ŞİKÂYET EDEN: Adı, soyadı, adresi

ŞİKÂYET EDİLEN: Eşinizin adı, soyadı ve adresi

SUÇ: Aile içi şiddet, müessir fiil (Başkaca eylem varsa bunlar belirtilecek. Hakaret, tehdit, silah teşhiri, taciz, tecavüz gibi)

SUÇ TARİHİ: (Olay tarihi belirtilecektir.)

ŞİKAYET NEDENLERİ:

Eşimle ..../..../..... tarihinde evlendik. Bu evlilikten müşterek çocuklarımız bulunmaktadır.

Eşim bana ve çocuklara sürekli şiddet uygulamakta, dövme, tehdit etmekte, hakaret ve küfretmektedir.

(Olayın detayı ayrıca anlatılacaktır)

Can güvenliğimiz bulunmamaktadır. En son, dövmesi sonucu yaralandım.

Bunun tespiti için adli tıbbı sevkimi istemekteyim.

Eşim hakkında şikâyetçiyim. Gerekli soruşturmanın yapılarak kamu davası açılmasını ve eşimin cezalandırılmasını, ilgili koruma tedbirlerinin de alınmasını istemekteyim.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda sunduğum nedenlerle adli tıbbı sevkim ile yapılacak soruşturma sonunda, özel hukuka ilişkin haklarım saklı kalmak kaydı ile sanık hakkında kamu davası açılmasını ve cezalandırılmasını, 6284 sayılı kanunun ilgili hükmünün uygulanmasını saygılarımla arz ederim.

Tarih

Davacının Adı, Soyadı

İmza

DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN...

Başka Ne Okuyabilirim, Hangi Eğitimlere Katılabilirim?

Bu kitaptan faydalandıysanız ve bu konuda daha fazla bilgiye ulaşmak istiyorsanız *Kaynakça* bölümündeki eserleri de inceleyebilirsiniz. Ayrıca AEP (Aile Eğitim Programı)'in kitaplarını da okuyabilirsiniz ve bu kitapların içeriklerinin daha kapsamlı bir şekilde ele alındığı **AEP eğitimlerine** katılabilirsiniz.

1. Hukuk Okuryazarlığı
2. İş Hayatı ve Hukuk
3. Kişi Hakları
4. Özel Gereksinim Grupları
5. Hayatın İlk Çeyreği (0-18 Yaş Gelişimi)
6. Aile Yaşam Becerileri
7. Evlilik ve Aile Hayatı

Hangi Kuruma Başvurabilirim, Kimlere Danışabilirim?

Aşağıda isimleri listelenen kurumlar bu kitabın konusuyla ilgili alanlarda faaliyet göstermektedir. Yardım almak istediğinizde bu kurumlarla bağlantıya geçip yetkililere danışabilirsiniz:

1. İl veya bölge barosu
2. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü
3. Emniyet Müdürlükleri
4. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü
5. Hukuk ve insan hakları odaklı çalışan sivil toplum kuruluşları
6. İl ve ilçe insan hakları kurulları

Kitaplar ve AEP Hakkındaki Sorularınız İçin...

www.aile.gov.tr

www.aep.gov.tr

Kaynakça

Bu ders kitabı, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü adına EDAM tarafından evlilik öncesi eğitim programlarında kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Bir “ders kitabı” oluşu sebebiyle okuma ve yararlanma kolaylığı göz önünde bulundurulmuş, öz ve sade bir ders kitabı oluşturulmasına çaba gösterilmiş, amaçtan uzaklaştırıcı niteliklerden uzak durulmaya çalışılmıştır. Hazırlayanların sundukları bilgi, görüş ve yaklaşımlar, gerek kendi yetişmeleri ve eğitimleri sürecinde yararlandıkları kişi ve eserlere gerekse kitabın hazırlanmasında başvurulan aşağıdaki kaynaklara dayanmaktadır. Bu sebeple hazırlayanlar, bu kitaba dolaylı katkıları bulunan kişi ve kaynakların her birine teşekkür ederler.

- Acabey, M. B. (1998). *Evlilik birliğinde yasal mal rejimi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- Akıntürk, T. (2006). *Aile hukuku*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akıntürk, T. (2008). *Türk medeni hukuku, aile hukuku*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Aktan, C. C. (Ed.). (2000). *Özgürlük üzerine özlü sözler*. http://www.canaktan.org/canaktan_personal/canaktan-arastirmalari/ozlu-sozler/aktan-ozgurluk.pdf adresinden 10 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Aycın, H. (2007). *Bocurgat* (Üçüncü baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Aycın, H. (2008). *Asâ* (İkinci baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Aycın, H. (2008). *Kırk hadis kırk çizgi* (İkinci baskı). İstanbul: EDAM.
- Aycın, H. (2008). *Kulbar* (İkinci baskı). İstanbul: İz Yayıncılık.
- Aycın, H. (2009). *Nun*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Aycın, H. (2009). *Zılal*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Bağlı, M., Çayır, K. ve Esen, Y. (Ed.). (2008). *Pusulâ: Gençlerle insan hakları eğitimi kılavuzu*. (Çev: B. Yeşiladalı). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Balkaya, T. (2005). *Nişanlılık hukuku ve nişanlılıktaki tazminat davaları*. <http://www.balkaya.av.tr/files/NHNTD.pdf> adresinden 29 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Bıçak, V. (Ed.). (2002). *Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında ifade özgürlüğü*. Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları.
- Büyükkay, Y. (2006). *Yeni Türk Medeni Kanunu'nun 194. maddesinde yer alan aile konutuna ilişkin sınırlamanın hukuki niteliği*. <http://www.e-akademi.org/makaleler/ybuyukay-8.htm> adresinden 16 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Dinç, H. (2004). *Uygulamada aile hukuku ve çocuk haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeler*. Ankara: Adalet Yayınevi.
- Doğan, Y. H. (2010). *Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar*. www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/146.doc adresinden 7 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- Doğru, O. (1998). *İnsan hakları uluslararası mevzuatı*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Döner, A. (2003). *İnsan haklarının uluslararası alanda korunması ve Avrupa sistemi*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Dural, M., Ögüz, T. ve Gümüş, M. A. (2008). *Aile hukuku*. Ankara: Yetkin Yayınları.
- Ekinci, O. (1992). *İnsan hakları ve çevre*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Gümüş, M. A. (2007). *Türk Medeni Kanununun getirdiği yeni şerhler*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Günaydın, B. (2003, Aralık). *İnternet yayıncılığı ve hukuk*. İnet-tr 9. Türkiye'de İnternet Konferanslarında sunulan bildiri, İstanbul.
- Hatırnaz, G. (2009). *Özel hastanelerin hukuki sorumluluğu ve hasta hakları*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- İlkiz, F. (1999). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ifade özgürlüğü. *İstanbul Barosu Dergisi*, 73 (4-5-6), 317 vd.
- İlkiz, F. (2007). *Özel hayatın gizliliğinin ihlali*. <http://bianet.org/bianet/bianet/98197-ozel-hayatin-gizliliğinin-ihlali> adresinden 7 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- İlkiz, F. ve Günaydın, B. (2006). Kişilik hakları: Medyada etik ve yargı kararları. *Küresel İletişim Dergisi*, 2, 1-15.
- İnal, N. (2004). *Örnek dilekçe ve kararlarla: Açıklamalı aile mahkemeleri davaları*. Ankara: Sözkesen Matbaacılık.
- Kaboğlu, İ. Ö. (1999). *Özgürlükler hukuku: İnsan haklarının hukuksal yapısı*. İstanbul: Afa Yayıncılık.
- Kalabalık, H. (2009). *İnsan hakları hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Kıncal, R. Y. (2002). *Vatandaşlık bilgisi*. Ankara: Mikro Yayınları.
- Meram, N. (2002). Konut dokunulmazlığını bozma suçunda rıza sorunu. *Adalet Dergisi*, 93 (12).
- Nuhoğlu, A. (2009). *Aile düzenine karşı suçlar*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Otacı, C. (2000). *Genel adap ve aile düzenine karşı işlenen suçlar*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Özipek, B. B. (Ed.). (2003). *Teorik ve pratik boyutlarıyla ifade hürriyeti*. Ankara: Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları.
- Serozan, R. (2008). *Medeni hukuk* (2. baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Tezcan, D., Erdem, M. R. ve Sancaktar, O. (2004). *AİHS ışığında Türkiye'nin insan hakları sorunu* (2. baskı). Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Timuroğlu, V. (2007). *İnsan hakları sözlüğü*. Ankara: Arkadaş Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Yazım kılavuzu*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Türk Dil Kurumu (2009). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu.
- Uygun, O. (1992). *1982 Anayasası'nda temel hak ve özgürlüklerin temel rejimi*. İstanbul: Kazancı Hukuk Yayınları.
- Yılmaz, O. (2007). *Hayata kast, pek kötü veya onur kırıcı davranış nedeniyle boşanma*. <http://www.turkhukusitesi.com/showthread.php?t=14705> adresinden 20 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- (19 Mart 1954). Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi. *Resmi Gazete*, sayı: 8662.
- (19 Şubat 1960). Tıbbi Deontoloji Tüzüğü. *Resmi Gazete*, sayı: 10436.
- (1994). *TÜBA'nın düşünce özgürlüğü ile ilgili görüşü*. <http://www.tuba.gov.tr/duyuru.php?id=59> adresinden 15 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- (2010). *eHukuk portal*. <http://www.ehukuk.net> adresinden 16 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.
- (2010). *Özel hayata ve hayatın gizli alanına karşı suçlar*. www.ceza-bb.adalet.gov.tr/makale/pp1.ppt adresinden 7 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- (2010). *Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği*. <http://www.tsrbs.org.tr/> adresinden 2 Haziran 2010 tarihinde edinilmiştir.
- (24 Ekim 2003). 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu. *Resmi Gazete*, sayı: 25269.
- (3 Ocak 1976). BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme.
- (9 Kasım 1982). 1982 Anayasası. *Resmi Gazete*, sayı: 17863.
- (t.y.). *Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü aile içi şiddetle mücadele el kitabı*. http://www.ksgm.gov.tr/Pdf/siddet_handbook.pdf adresinden 20 Temmuz 2010 tarihinde edinilmiştir.

Teşekkür ve İzinler

Bu ders kitabı ile içeriğindeki bilgiler, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü adına EDAM tarafından hazırlanan Aile Eğitim Programı yayınlarından alınmıştır ve belirli bir konunun veya konuların çok geniş kapsamlı bir şekilde ele alınmasından ziyade genel çerçevede bilgi vermek amacını taşımaktadır. Buna uygun şekilde, bu materyallerdeki bilgilerin amacı, profesyonel ve akademik bağlamda tavsiye veya hizmet sunmak değildir. Bu ders kitabındaki bilgiler profesyonel alan uzmanlarının görüş ve tavsiyelerinin yerini tutamazlar. Okuyucular, bilgileri kişisel kararlarında yegâne temel olarak kullanmamalı, konusuna hâkim profesyonel bir danışmana başvurmalıdır. Bu ders kitabı ile içeriğindeki bilgiler, oldukları şekliyle sunulmaktadır ve Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile EDAM, bunlarla ilgili sarih veya zımni bir beyan ve garantide bulunmamaktadır. Yukarıdakileri sınırlamaksızın, Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve EDAM, söz konusu materyal ve içeriğindeki bilgilerin hata içermediğine veya belirli performans ve kalite kriterlerini karşıladığına dair bir güvence vermemektedir. Materyallerin ve içeriğindeki bilgilerin kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek her türlü risk okuyana ve kullanana aittir. Bu kullanımdan kaynaklanan her türlü zarara dair risk ve sorumluluk tamamen okuyan ve yararlanan tarafından üstlenilmektedir. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü ve EDAM, söz konusu kullanımdan dolayı (ihmal-kârlık kaynaklı olanlar da dâhil olmak üzere) sözleşmeyle ilgili bir dava, kanunlar veya haksız fiilden doğan her türlü özel, dolaylı veya arızı zararlardan ve cezai tazminat-dan dolayı sorumlu tutulamaz.

fotolia.com.tr: 8 Jelena Ivanovic, 14 Fantasista, Wojciech Gajda, 16 silavsale, 17 Marc Dietrich, 20 Tomasz Trojanowski, 24 nyul, 27 Ghen, 29 NLshop, 34 pavel siamionov, 35 Bernad, 36 pojoslaw, 38 armaggesin, 40 Photosani, 41 karuka

Hasan Aycın: 4, 10, 20, 30

Bilgi için: ▶ www.aile.gov.tr
▶ www.aep.gov.tr

